

L' ART DEL PAGÈS

Contra 'l nou Códich Civil Espanyol.

Importantíssima é imponent fou la reunió pública que 's celebrá en lo Teatre de Novetats d' aquesta Ciutat lo diumenge últim, organizada per la *Lliga de Catalunya* contra 'l citat códich en vias de realisació.

Tots los que feren ús de la paraula en representació de las Corporacions d' aquesta Capital, sens esforsarshi gayre, probaren fins á la evidencia que lo tal document es una série de disbarats per destruir á la familia catalana, donchs si 'l tal códich no desfá per complert lo Dret Catalá; per l' article 15 aboleix als catalans, puix se necessitarían grans cuydados y privacions per part d' aquestos, pera escapar-se de tants paranys posats en lo citat article, que será á mes, si arriba á aprobarse, un motllo de fer plets y una mina inagotable pera 'ls advocats y procuradors desconexedors del nostre Dret.

Ab breus y patrióticas frases obrí la sessió lo President de la *Lliga* D. Lluís Domenech y Montaner qui, indicá l' objecte de la reunió y feu donar lectura á las numerosíssimas adhesions que de diferents punts s' habían rebut en só de protesta, sobre l' esmentat document: després de lo qual cedí la paraula á D. Joseph M.ª Borrell, individuo de la Academia de Jurisprudencia. Entre 'ls párrafos que mes sobressortiren de son discurs devém citar lo que fá referencia al article 15, del que diu:

«En virtud d' aquestas reglas veurém com dintre de 10 ó 20 anys no quedara un sol catalá, porque 's necessitan tals condicions y circunstancias pera que una familia continuhi essent

catalana, que es molt probable que una per un motiu y una altra per altre motiu, desapareixin totas las familias catalanas y 's converteixin en castellanas.

»N' hi ha prou ab que 'ls catalans surtin de Catalunya pera que ja no siguin catalans, n' hi ha prou que 's casin ab una castellana pera que perdin sa nacionalitat, n' hi ha prou que naixin per casualitat fora de Catalunya perque deixin de ser catalans, Senyors, de totas maneras podrém sortir de Catalunya, pero no hi ha cap porta oberta pera tornarhi á entrar.»

Lo Sr. D. Felip de Bertrán y de Amat, del Congrés de Jurisconsults, se valgué d' una imatge pera significar lo resultat que ha de donar lo cambi inopinat en la legislació.

«Figuréuse que agafém una persona que está rebent los esplendents raigs del sol del mitj dia y 'l fem entrar en un edifici tancat y fosch, plé d' escalas y corredors y se li diu que camini. Donchs lo mateix passa ab las novas lleys, que no están conformes ab las costums que informan la vida civil d' un poble, Pensarém disposar legalment de nostres bens pera nostres fills, pensarém obrar segons la ley en los demás actes de la vida civil y nos trobarém enganyats y haurém d' anar ab l' advocat á la butxaca pera saber lo que tenim que fer.»

»Peró á Catalunya 's preten modificar, no per lo transcurs del temps, que es com hauria de cambiar la legislació, sino introduhint la mes complerta anarquía en la familia y en la societat.»

»Nosaltres creyém que 'l Códich es lo seu dret. En l' antich arbre de Castella s' hi han empeltat branques secas y podridas, y damunt d' ellas flors de paper vingudas de Dinamarca, Suecia y América, per l' estil dels ramatjes artificials dels envelats.»

»Peró no solzament necessitém nostras lleys per lo unidas que están ab nostras costums, sino que fins s' han acomodat á la nostra terra. Es precis considerar que Catalunya té 'l terreno menos fértil d' Espanya; tot son penyas y montanyas; no hi ha abundancia de fruyts, donchs las familias s' han d' alimentar ab trumfas y plats de farinetas y en tot l' any avansan un pobre porch. Dividiu, donchs, en quatre parts aquest patrimoni y la consecuencia será que Catalunya se convertirá en una guarida de feras, mes despoblada y trista que 'l mateix Aragó y Castella.»

En representació de la Academia de Dret, parlà don Joseph Me Vallés y Ribot, qui després de dir que 'l juriconsult que firma 'l Códich assegura en la Exposició que seràn molt pochs los espanyols que no vegin ab gust la substitució del estat jurídic actual per lo nou Códich civil y de reiterar que aquesta obra legislativa serà á gust també de tots, donchs no hi haurà ningú que no la accepti, fà present que las provincias vascas en pés protestan contra d' éll; que Navarra no 'l vol, Aragó 'l repudia, que las Balears tampoch lo volen y que á Catalunya desde 'l bisbe de Barcelona fins al últim rabassayre protestan contra d' éll, afegint «que ridicol es, dir á la nostra terra y devant dels espanyols que desde 'l regnat dels Reys Católichs tots volen la unitat, quan per la unitat, per perseguir los reys de Castella la unitat perderen Portugal, per perseguir la unitat s' aixecá Catalunya, Aragó y las Andalúsias, quan per perseguir los reys de Castella la unitat, perderen la meytat de nostras Américas de las que no 'ns quedan més que petitas fitas á la entrada del golf de Méxich pera senyalar nostra antigua grandesa...»

»Lo Códich no diu d' una manera clara, d' una manera franca, queda abolit lo dret de Catalunya, pero aboleix lo dret de Catalunya suprimint á tots los catalans y aboleix á tots los catalans, perque dintre d' un plasso relativament breu y curt no hi haurá familia catalana que no estigui castellanisada. A no ser que tots los catalans solters y viudos se posessin d' acort per no casarse ab cap dona castellana y al mateix temps si fessin lo propósit inquebrantable 'ls casats de que quan las sevas senyoras se trovessin en estat interessant no las deixessin passar més enllá del Ebre é igualment lo propósit de no permaneixen en cap població castellana ó ahont regís lo dret comú. A no pendre's totas aquestas precaucions no 's podrá evitar la mort del dret catalá; perque si no es aixís, Catalunya dins un plasso més ó menys llarch, com he dit ja, se trobará completament castellanisada.»

»Será castellá lo nascut á Catalunya essent fill de mare castellana, lo accidentalment nascut fora de Catalunya essent catalans sos pares y ho será també aquell que havent nascut á Catalunya de pare y mare catalans, son pare hagi adquirit carta de vehinat, la que se adquireix per la seva voluntat y fins contra la seva voluntat.»

»Ab tot aixó se derogan los principis mes elementals del dret internacional y 's deroga principalment aquell principi que es gayre be axiomátich en lo dret de que en lo matrimoni ilegítim los fills segueixen la condició del pare y de que en los ilegítims segueixen la condició de la mare, ab lo qual dihent que 'ls fills seguirán la condició de la mare, se dona un calificatiu que la moral repugna á las donas nascudas en Castella »

A continuació don Joseph M.ª Serraclara, representant del Institut de Foment del Treball Nacional, digué entre moltes coses bonas lo següent:

«Lo nou Códich esposa al marit catalá á sentir sovint de sa muller que, essent ella castellana, se troba obligat á seguirla enterada de la preferencia que li dona la nova ley, y vosaltres compendréu que 'l marit, catalá de cor, se veu ultrajat per aquestas espressions de sa muller, y d' aquí 'n vindrá necessariament la desunió de la familia catalana.»

»Pero la guerra que 'l plantejament d' aquest Códich civil promourá en nostra estimada Catalunya, serà una guerra sorda, dintre las mateixas casas, que, com sabéu, es la guerra mes espantosa.»

»Per altre part com que 'l treball nacional es fill de la pau, y allí ahont no hi ha pau no hi ha treball, indiscutiblement lo plantejament del nou Códich civil ha de portar la guerra á Catalunya.»

»Lo treball nacional es important factor económic y polítich del problema social; lo treball deu agermanar á un y altre, y quan aquest falta, faltan los medis apropósit pera que obtinguin aquells lo degut desenrotlló y per lo tant la aplicació del Códich civil, serà la darrera punyalada donada á Catalunya, per lo ministre de Gracia y Justicia.»

Don Ramon María Catá de la Torre, representant del Institut Agrícola Catalá de S. Isidro entre altres coses digué:

«Al venir aquí no protestém contra nostres germans de Castella; nosaltres protestém contra aquesta tendencia que vol destruir las provincias, los municipis y las familias, á fi de que no quedi sinó l' individuó davant d' aquest deu creat per certa gent moderna.»

»Es molt estrany que certs homes persegueixin aquest ideal unitari y aquesta cosa que ha sigut una Babel que no ha arribat á lograr ningú en cap temps de la historia, pretextant que volen presentar la patria una y forta y en cambi 'ns obran las

fronteras pera que 'ls productes estrangers matin lo treball nacional, y mentrestant obligan á emigrar de la patria al jovent mes escullit, buscant en llunyanas terras lo que 'ls hi nega la seva nació. ¿Qué podrém nosaltres esperar quan la flor y nata de nostres compatricis sia á fora, y aquest element d'unitat nos obligui á tancar aquestas masías, deixant las llars abandonadas?»

»Precís es, donchs, que fem entendre d'una manera respectuosa y enérgica, aixecant alta la mirada, que protestém contra aquest article 15, que enteném que la llei no es lo que vol certa escola, 'l medi que está á la mà dels governs pera realisar sas aspiracions, la llei es superior y elevada; sa definició está consignada en los llibres del dret romá: es la costum escrita. Y 'ls hi hem de fer entendre que sobre aquesta patria desgregada y oberta al estranger y sobre aquesta unitat feta á la forsa, es impossible que 's fundi res sòlit, que será en vá que vulgan anivellarla segons son gust pera edificar sobre aquets fonaments d'arena, que no altra cosa es lo que resta quan las institucions familiars y lo mes preuhat al individu desapareix, es en vá que sobre aquesta arena, somihin establirhi res, perque la mes petita bufada del temporal ho tirarà per terra, no trobant res que pugui sostenir los fonaments del magnífich palau que guarda las antigues glories de la patria»

Per últim parlá en nom de la *Lliga de Catalunya*, organitzadora de la reunió, lo jove advocat Don Joseph Pella y Forgas, qui d'entre lo molt y bó que digué n'extractém lo següent:

«Sense cap ofensa als alts poders del Estat, ab arreglo á la legislació vigent, ab la constitució á la mà, Espanya es com una casa ab diferents pisos. Jo no sé si estém en lo primer pis, pero sé que som de tota Espanya los que paguem mes lloguer. Se tracta de la comunitat de tots los vehins? ¿Se tracta de tot lo que es orde general de la casa? Intervé l'amo, es lo govern. Però senyors, lo dia que 's tracta de legislar d'una familia tancada dintre d'un pis, quan se tracta de regular las relacions de pares á fills; marit y muller; germans y germanas; vells y joves; los vehins se guardan molt bé d'entrar en lo meu domini. Allí hi ha una personalitat jurídica ab drets y obligacions, anterior y superior á la existencia de aquella casa, anterior y superior á lo que 's legisla en aquella escala.»

»Tancats dintre del clós de la familia, s'ocorre al moment l'

exemple de lo que pot succehir en una familia catalana. Jo tancant los ulls m' imagino y veig los fills d' aquellas casas payrals antigas com van compareixent al voltant de la llar. Y ¿sabéu que escolto á la hora present en aquella escola de treball y de virtut? Los uns arriban de las fábricas vehinas y parlan de que 'l treball se para; los altres arriban dels camps y diuhen que no poden vendre's los fruyts de la terra porque 'ls tractats de comers los arruinan, y 's posa á discussió dintre d' aquell parlament de la familia lo pahorós problema de la conveniència fins d' abandonar la terra. Quan en lo fondo de nostras masías se discuteix com á problema aquesta conveniència terrible, jo veig per altra part, senyors, un altre cuadro. Veig á uns quants senyors ben pagats ab son sou, plé de frases lo clós ahont se reuneixen particularment; veig á una comissió de códichs reunida parlant de cosas fútils y llegislant sobre aquella familia del cor de nostra montanya de Madrid estant. Y allavors, considerant que aquí 's discuteix la manera de viure sense arrencar de la terra á sos fills, y en altre lloch se tracta rient de la sort futura de la familia catalana; senyors. jo pregunto y li demano al Deu de las tempestats y de las revolucions: ¿pera quin dia guardas, quin dia esperas, pera quin dia preparas la fi y extermini de tantas miserias?»

»La protesta d' avuy es protesta completament espanyola, es protesta que indica la fonda alarma d' aquest pais y Deu vulga que, mes ó menos tart, jo no voldria véureho, se converteixi en anunci profétich de la fi d' aquest desgraciat pais, lo darrer d' Europa, y sense cap dubte lo mes desventurat del mon.»

Havém de manifestar que tots los que parlaren varen ferho en sentit altament patriótic sense cap mira especial y baix un sol y únich punt de vista, apesar de representar tan distintas tendencias, lo qual demostra que quan se tracta de defensar á Catalunya tots los partits sense escepció, 's posan al costat d' ella essent aixó una esperansa per l' esdevenidor

Després de Sabadell, Sant Sadurní, Vich, y altres que 'n van venint no podém menys d' alegrarnos del aspecte que ha prés un assumpto tan trascendental pera la organisació de la familia catalana.

A la classe pagesa de Catalunya, donchs, interessa, mes que á cap altre, la conservació de nostra personalitat, á menos que consenti ser borrada inicuament del mapa, perduda sa fesomia.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Lo sofre en los vins

Quan los vins ténen cert olor de sofre, ben sabut es que desmereixen bastant pera la venda, per qual motiu s' han proposat molts medis mes ó menos eficassos ab l' objecte de tràurelshi tant perjudicial circumstancia.

Ademés, no convé que quan los vins tenen aquest olor de sofre se coloquin en llocs y 's mesurin empleant receptacles d' aram, de manera que per las dúas causas no paran los enólechs d' inventar medis que lliurin al ví d' aquest pernicios inconve- nient, sobre tot quan se manifesta de una manera ostensible.

Entre altres procediments, sembla que té alguna acceptació lo que s' emplea ja en Italia per iniciativa del gran propietari de aquell reyalme senyor marqués de Spinola, que obté ab éll, segons se diu, indiscutibles ventatjas.

Coneguda es la afinitat de la plata ab lo sofre, y d' aquesta lley de la naturalesa s' ha tret partit pera retirar aquell element, perjudicial á la estimació dels vins, heus aquí lo medi; pera cada dos hectólitres de ví se tira en la bota ó altre receptacle una moneda de plata de mitja pesseta, penjanla al efecte desde 'l tap ab un fil qualsevol, abandonantla després en aquesta posició fins á la venda del vi. Un tros de planxa de plata convertit en fil molt fi, empleant igual quantitat de metall: produhiria mellors resultats, donchs s' aumenta la superficie metálica, única part de la massa que produheix l' efecte beneficiós que 's vol alcansar.

Aixís donchs, aconsellém als nostres viticultors que 's trobin en aquest cas, la aplicació del esmentat procediment; que coménсен á probarho ab una moneda, y assegurats del bon efecte que s' indica, deurán adquirir fil de plata molt fi, y doblegant-lo pel mitj, se penjará en cada receptacle desde 'l tap ab un fil, y d' aquest modo, estalviant metall, se poden conseguir mellors efectes seguint lo mateix principi.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Concurs de pulverisadors y materials pera combatre 'l mildiu.

Lo «Foment de la Agricultura» de Badalona, á qual iniciativa se deu la celebració del expressat concurs, que se verificará en lo prop vinent mes de Maig en dita vila, promet revestir la importancia merescuda als esforços fets per dita societat agrícola, apoyada per l' Ajuntament de nostra vehina població y la Diputació Provincial de Barcelona, que no li negará son concurs material, com ha ofert son apoyo moral á la Junta Organizadora, encargada de promoure la concurrencia al important acte que deu verificarse, en benefici de la classe pagesa en general.

Per altre part, sabém que distintas corporacions, personalitats y periódichs rurals s' han ofert igualment y están unánims en afirmar la oportunitat y conveniencia d' un concurs d' aquesta classe, en los moments actuals en que 'l problema de la viticultura passa per una crisis á la que vé á gravar d' una manera notable, la nova malura dels ceps, coneguda ab lo nom de mildiu.

Además, contant també ab la facilitat de tenir vinyas á disposició del «Foment de la Agricultura» pera fer las probas que 'l Jurat acordi, prestantse sos possehidors pera tot alló que 's crega convenient; no hi ha pas cap mena de dupte que 'l «Concurs de pulverisadors y materials pera combatre 'l mildiu» complaurá los desitjos de tothom.

Viver particular de ceps americanos — Lo «Centre Catalá» de Sant Sadurní de Noya ha prés un acort digne d' una corporació amant dels interessos de sos associats. Ha arrendat un tros de terra ahont s' hi plantan diferentas varietats de ceps, pera ferhi tota classe d' empelts y donalshi los cuydados que requereixen, á fi de que 'ls pagesos pogan apendre 'l conreu de la vinya americana. Además, y á mida que 's vajan obtenint arrellats, se repartirán entre 'ls socis del «Centre,» pera que sense sacrifici pogan entrarne en mena.

Donada la importancia que revesteix en lo Panadés la qüestió filoxérica, inútil es que 'ns esforcém en fer veure la conveniencia y fer ressaltar la decisió lloable á totas llums de la expressada societat.

Si 'l «Centre Catalá» de Sant Sadurní de Noya tingués molts imitadors, altre seria la sort de las comarcas agrícolas del nostre pays. Comparis donchs, la seva conducta ab la d' altres associacions que no serveixen sino pera passar la estona.

IMPRESA DE VÍCTOR BEROÉS Y FELIU, MOLAS, 31. — BARCELONA.